

Daniel

MÜNICH

-TEXT- DAVID KLIMES
-FOTO- TOMAS NOSIL

Učitelé v platové propasti

Ekonom a expert na vzdělávání Daniel Műnich varuje před tím, abychom se nechali ukolěbat aktuálním zvyšováním platů učitelů a považovali problémy podfinancovaného školství za vyřešené. Nejvíce se obává, že mizerné platy nenalákají intelektuální špičku mezi mladými k povolání pedagoga, jak bývalo zvykem, což se společnosti vymstí. Ředitelování školy v neefektivním systému pak považuje skoro za trest. Státní maturitu by zrušil. A upozorňuje, že pro samé řešení základních a středních škol by se nemělo zapomenout na vysoké školství, které je podle něj nejen podfinancované, ale i velmi neefektivní. Důkazem je mu obrovská nedostudovanost, když každý druhý mladý člověk nějakou vysokou školu zkusí, ale málokdo ji dokončí.

Andrej Babiš před sněmovními volbami slíboval, že „učitelé na tom musí být stejně jako právníci nebo doktoři, finančně a společensky“. Už se mu to podařilo?

Tak zrovna na tento výrok si nepamatuji. Ale pamatuji si na sliby v předvolebních programech, protože jsme je před volbami ve studii analyzovali. ANO tehdy slíbilo platy učitelů na 150 procentech úrovně roku 2017. A to se pak dostalo do programového prohlášení současné vlády. Ta zatím platy učitelů skutečně zvyšuje. Ale nesmíme zapomínat, že rostly i platy v celé ekonomice. Dosavadní zvyšování tak učitele moc nevytáhlo z toho obrovského platového podprůměru, ve kterém se nacházeli.

Připravovaná studie vašeho akademického think-tanku IDEA při CERGE-EI o vývoji odměňování učitelů nicméně přiznává, že alespoň po dlouhé době se platy učitelů o něco zvyšují. Loni byl jejich průměrný plat 35 tisíc, v roce 2021 by tedy pedagogové měli mít něco přes 45 tisíc.

Ano, to je třeba vidět. Po velmi dlouhé době se platy opravdu zvyšují. A výhled do roku 2021 i nadále vypadá hodnověrně. Snad se to letos konečně dostane i do střednědobého výhledu státního rozpočtu, kde to dosud nebylo. Je škoda, že ten rozjezd byl tak nejistý, plný neustálých obav, zda k němu opravdu dojde. Vždyť i ministr školství opatrně dokola říkal, že doufá a věří. Teprve v posledních dvou letech je vidět, že je to opravdu vládní priorita. Nenechme se ale ukolěbat. Vedle současného růstu je důležitá i věrohodnost, že učitelé platy porostou

i za dalších vlád. Bez toho profese učitele nezíská větší zájem mezi mladými.

Nicméně dosavadní spokojenost s navyšováním platů učitelů vaše připravovaná studie zkazí, když se nekoukáte jen na absolutní růst, ale také na relaci růstu průměrné mzdy... Mnohé překvapí, že učitelé se s platy vyjádřenými jako procento průměrné mzdy v ekonomice dostali na předkrizovou úroveň teprve loni. Dělal to nějakých 115 procent průměrné mzdy, což je srovnatelné s rokem 2009. Ještě kolem roku 2005 byl ten podíl vyšší. Nyní je sice výhled dobrý, ale ze strašně nízké úrovně. Za krize se ještě dala stagnace učitelkých platů chápat, ale ona se protáhla až do konce roku 2016. Vládní tandem, který má platy ve školách dnes za prioritu, je v minulém volebním období zanedbával.

➤ Průměrný český učitel dostává jen 61 procent toho, co ostatní vysokoškolsky vzdělání. Průměr OECD je 91 procent.

Učitel ale většinou svůj plat neporovnává se všemi profesemi v zemi. Zajímá ho, nakolik si přijde podobně vysokoškolsky vzdělaný člověk. Jak velká je propast mezi učitelským platem a vysokoškolákem v podnikatelském sektoru?

Velká, lépe řečeno obrovská. Když srovnáme platy učitele na druhém stupni základní školy s platy ostatních vysokoškolsky vzdělaných, tak jsme na tom úplně nejhůř ze zemí OECD. Poslední známé údaje z roku 2017 ukazují, že průměrný český učitel dostává jen 61 procent toho, co ostatní vysokoškolsky vzdělaní. Průměr OECD je přitom 91 procent. Situace se poslední dva roky zlepšuje, ale pomalu.

Aby těch čísel nebylo málo, ve studii jste ještě rozsekal učitelé platy podle věku. Proč?

Ukazuje to další výjimečný rys českého školství. Mladý učitel nastupuje s platem, který je ještě docela srovnatelný s tím, co berou ostatní vysokoškolsky vzdělaní vrstevníci. Nástupní platy v podnikatelském sektoru prostě také ➔

začínají nízkou. S roky praxe se však relativní učitelské platy propadají. Vrstevníci učitelů v jiných profesích s praxí jdou na vedoucí pozice a zažívají výrazný nárůst platu. Ale učitel může učit deset patnáct let, být na svém profesním vrcholu, ale nárůst jeho platu je směšný. Nejhorší je situace u učitelů středního věku 30–49 let. Vyšší než jejich průměrný plat pobírá více než 80 procent podobných zaměstnanců.

Člověk si říká, jak je to možné? Školství jistě je a bude rovnostářské, ale vy ve studii ukazujete extrémní nivelizaci platů v tomto oboru. Po 15 letech praxe plat skoro neodskočí od nástupního. Zato úspěšný pedagog v Nizozemsku či Anglii se může těšit na mnohem lepší peníze ve středním věku, o něco od nástupního platu odskočí i třeba Slovák či Maďar.

Nabídnu jedno vysvětlení, byť faktorů je více. Když nedáváme dost peněz na školství, tak se jich nedostává dost na ocenění praxe a zkušeností, protože jinak bychom museli platy nastupujících učitelů snížit až někde k minimální mzdě. Přidat výrazně učitelům s delší praxí by vyžadovalo chybějící peníze, protože většina pedagogů v našem školství pracuje dvacet a více let. Když na to peníze v rozpočtu nejsou, situace se kromě jiného zachraňuje platovou nivelizací. Ve světě jsou učitelé také placeni poměrně rovnostářsky, ale v Česku jsme to dovedli do extrému.

Osobní ohodnocení je tak naprosto minimální složkou platu. A to už se zase vracíme do aktuální politické debaty, protože probírané navyšování platů jde zase primárně do pevných tarifů a podporuje nivelizaci. To je špatně, ne?

Naše analýzy ukazují, že loňské navyšování platů šlo opět na úkor odměn. Takže již to málo, co mohl ředitel dát učitelům za lepší práci, se ještě zmenšilo. Pan ministr sice dlouhodobě proklamuje záměr zvýšit podíl odměn, ale zatím to v datech není vidět. Nivelizace se naopak prohloubila.

Zaznamenal jsem přání ministra Plagy, aby navyšování platů šlo z 80 procent do tarifů a z 20 procent do osobního ohodnocení. Ale že to bude ještě na jednání s odbory a jak známo, odbory chtějí hlavně jistotu vyšších tarifů.

To není překvapivé, že odbory tlačí na nivelizaci. Nechtějí větší prostor pro rozhodování vedení škol. Ale česká nivelizace je extrémní.

„U akademiků je to jako u novinářů – jakmile si jednou člověk zadá s velkou politikou, návrat zpět je velmi těžký. Lidé pak již neuvěří, že vaše odborné texty nemají ideologické či politické podhoubí,“ říká **Daniel Münich**.

Mladí pedagogové se dnes na rozdíl od posledních dekád minulého století nerekutují z intelektuální špičky. Na vysoké zkouší studovat kolem poloviny věkového ročníku a na učitelské studium se většinou hlásí spíše ti blíže spodní hranici.

Asi nejsmutnější pohled je na vaši projekci, že i kdyby se platy učitelů nadále zvyšovaly o 7,5 procenta ročně, průměr států EU doženeme až kolem roku 2030.

Pozor, to neznamená, že český učitel bude mít v eurech tolik co německý. Jde o tu zmiňovanou relaci k vysokoškolsky vzdělaným u nás. Posledních dvacet let se v tomto nic moc nestalo, takže můžeme být rádi. Spíše si kladu otázku, nakolik se dá slibům věřit. Do konce volebního období snad sliby platí. Co bude potom, je otázka. A upřímně, tady tolik nejde o stávající učitele, kteří přes nízké platy stejně učí a budou více či méně rádi učit i nadále. Jde hlavně o mladé, kteří uvažují, zda je pro ně profese učitele do budoucna zajímavá a má smysl na ni studovat. Učitele chce dnes dělat málokdo, a to i kvůli chatrnosti slibů ohledně budoucích platů. Školy si proto už delší dobu učitele moc nevybírají, ale úpěnlivě prosí, aby tam šel někdo pracovat.

Myslíte, že mladí v dostatečné kvalitě už české stárnoucí sborovny neomladí?

Může to být horší, než si myslíme. Ve stárnoucích sborovnách ještě většina učitelů studovala v osmdesátých až devadesátých letech minulého století. Rekrutovali se z intelektuální špičky, zhruba 15 procent věkového ročníku studentů, kteří šli na vysokou. Ale této generaci učitelů se již začíná chýlit kariéra ke konci a začne odcházet. A mladí pedagogové se dnes rozhodně z intelektuální špičky nerekrutují. Na vysoké zkouší studovat kolem poloviny věkového ročníku a na učitelské studium se většinou hlásí spíše ti blíže spodní hranici. Intelektuálně nejnadanější mladí si jistě úspěšnou kariéru najdou, ale ve školství to nebude. Problém se tedy bude pozvolna prohlubovat, jak bude stará učitelská garda odcházet.

Když se vrátím ke slibu Andreje Babiše, že se učitelé dotáhnou na doktory a právníky, je to pochybné nejen finančně, ale i společenská prestiž může spíše upadnout?

Na žebříčcích prestiže se povolání učitele drží poměrně vysoko. Ale jedna věc je, co lidé říkají a cítí, a druhá, co skutečně dělají. Na nízkém zájmu o učitelské povolání vidíme, že mladí hlasují nohama. Prestiž učitelství je reálně nízká. Bavíme se zde celou dobu o penězích, ale ty nejsou vše. Důležité je také školní prostředí, zda se učitelé v práci dobře cítí a rádi do ní chodí. A to nás přivádí k roli ředitelů.

K ředitelům se dostaneme, ale uveďme ještě jedno číslo. V roce 2017 jste na předvolební debatě Ekonomu o školství

řikal, že podfinancované vzdělávání potřebuje 20 až 30 miliard navíc. Daří se tento dluh vůči vzdělávání snižovat?

Ta mezera se uzavírá, ale pomalu. Dluh se ve školství akumuloval dlouhá léta. Je však neviditelný, není zapsán v účetních knihách, je to dluh primárně na učitelích. A o důsledcích jsme se již bavili. Na školství bez vysokých škol vydáváme nejmenší podíl HDP v Evropě a propisuje se to právě do těch extrémně nízkých platů.

Je možné i ty nedostatečné peníze nějak lépe uspořádat?

Určitě by to šlo. Bavili jsme se o platových tarifech. Kdyby se jejich růst zpomalil, mohla by růst zásluhová část platu, se kterou by mohlo motivačně pracovat vedení škol. Změnila by se překerní situace ředitelů, kdy o platech téměř nerozhodují a na konci roku rozdají učitelům spíše jen pohazení a dobré slovo.

▶ Státní maturita dělá více problémů než užitku a je drahá. Musíme vidět i to, že negativně ovlivňuje i mnohé lidské osudy.

To už slyším školské odbory, že otevíráte cestu ke zvláštním ředitelům nad dobrými učiteli, kteří se znelíbí...

Stát se to jistě může, protože ve školství pracuje obrovské množství lidí. Ale vedle toho musíme uvážit, že mnoho schopných a skvělých učitelů dnes není a nemůže být adekvátně odměňováno. Odměňujeme plošně podle tarifních tabulek i mnoho učitelů, kteří si to nezaslouží. A přicházíme tím o spoustu potenciálně skvělých učitelů, protože si před branami pedagogické fakulty uvědomí, že ve školství se ocenění za snahu a kvalitu nedočkají. Odbory by tak na miský vah měly položit vše, nejen pár individuálních nešťastných případů.

Pro samé platy učitelů se trochu z debaty vytratila polemika o šíři pravomocí ředitelů. Ti jsou nyní často pod dost velkým tlakem zřizovatele i místní politiky, ale na druhou stranu nemohou více platově rozrůznit své podřízené.

Neměli by být v silnější pozici?

Ředitelé nemají na pedagogické řízení školy skoro čas. Je na ně navalena obrovská byrokratická agenda hospodářských záležitostí, vykazování, složité zákony, spousta →

svazujících vyhlášek. Jsou zároveň pod tlakem obecní politiky, rodičů, příkazů z centra, a to vše při permanentním nedostatku peněz. V předvolebních programech většina stran hovořila o potřebě školám odlehčit od byrokracie. Dodnes jsem ale neslyšel, že by ministerstvo nechalo zpracovat procesní audity, které by mu daly návod, jak učitelům a ředitelům od papírování ulevit.

Jak vůbec dnes „vzniká“ ředitel školy?

Často je to bývalý učitel, který se učí ředitelovat za pochodu, řeší horu administrativy a současně si dodělává ředitelské minimum. Někdo se s tím nějak vyrovná, někdo ne. Začínající ředitel má málo opory. Na samotné pedagogické vedení školy dost času nezbývá. To je pak živná půda pro špatnou atmosféru ve sborovně a nepohodu učitelů, navíc špatně placených.

Jak to změnit?

Ředitelé dosud byli školeni hlavně v administrativě, aby unesli byrokratickou zátěž. Jenže oni by měli umět i mnohé jiné věci. Jednat vhodně s rodiči, kteří se stále více domáhají svého hlasu, umět řešit učitelské problémy spojené s inkluzí, umět pedagogicky koučovat učitele, dobře poskládat tým z mladých a starých a hledat jim vhodné role, aby se všem spokojeně chodilo do práce. To se ovšem v ředitelském minimu moc nenaučí. Změnu slibuje nový vzdělávací program Ředitel naživo. Hodně se orientuje právě na výše uvedené, a navíc s velkým podílem praxe. Ale bude trvat dlouhé roky, než se tahle praxe rozšíří.

Regionální školství přešlo v rámci decentralizace na přelomu století pod kraje a obce a školy získaly právní subjektivitu. Někde si ředitelé pochvalují spolupráci s místním starostou, jinde se bojí, že obecní politikaření proniká i k jejich postům a odbornost jde stranou. Nepřehnali jsme to s tím přiblížením ředitelů a jejich škol místu působení?

Začnu zeširoka. Česko má na počet obyvatel v evropském srovnání extrémní počet malých obcí. To v našem systému znamená velký počet malých škol. Potřebujeme pak obrovský počet ředitelů. I v těch nejmenších školách se musí starat o složité výběrová řízení na rekonstrukce, zajišťovat chod počítačové sítě, jídelny a tak dále. A když už to nějak zvládají, stejně jim nezbývá čas na pedagogické řízení rozvoje školy. Přitom v cizině často existuje vyšší úroveň řízení, která se o řadu záležitostí profesionálněji stará, aby se ředitelé mohli více soustředit na pedagogické řízení.

„Zkušenost mě přesvědčila, že důležitější než vysoká politika je osvěta, informovanost a chápání složitějších souvislostí širší veřejnosti,“ říká
Daniel Münich.

Kdo by měl tuto „vyšší úroveň řízení“ převzít?

V Česku jsme systém škol příliš rozdrobili a nyní je těžké to dávat dohromady. Vždyť která obec by se chtěla vzdát velkých pravomocí nad svou školou? Bohužel si tento problém neuvědomujeme, nemluvíme o něm a nesnažíme se hledat řešení. Málo školy a zřizovatele motivujeme ke spolupráci a spojování agend. Nezakládají se společné úrovně, kde by působil profík třeba na výběrová řízení, na údržbu a ředitelé by se mohli více věnovat pedagogice. A svazkům škol by se snadněji sháněli učitelé. Třeba dobrý němčinář, protože mu na rozdíl od malé školy mohou dát plný úvazek a efektivněji ho využívat.

Nemusí se tedy rušit malé školy, stačí je spojit do větších celků a lépe koordinovat?

Přesně tak. Například lokální síť menších škol s jedním ředitelstvím, kde je velká část hlavně nepedagogické agendy zařizována a koordinována společně.

Jak je možné, že se o tomto tématu prakticky nebavíme?

Pohybují se v oblasti hodnocení výzkumu společenských věd. Ve srovnání s bývalým Západem na tom po stránce kvality Česko není moc dobře. A výzkumy v oblasti školství a vzdělávání nejsou bohužel výjimkou. Kvalitní výzkum přitom jde ruku v ruce s kvalitní výukou expertů pro řízení v magisterských a doktorských programech. Takže se nám pak expertů nedostává na ministerstvech, krajských úřadech, výzkumných ústavech. Myslím takových expertů, kteří mají nejen dobré povědomí o poznatcích moderních společenských věd ve světě a vědeckých metodách, ale jsou schopni tyto poznatky překlápat do praxe v podobě zákonů, vyhlášek a obecně do řízení. U nás se tímto většinou zabývají právníci. Systém je pak těžké úspěšně reformovat. Je to pole neorané a nezdá se, že by se do orby chtěl někdo pustit. Tohle mi přijde mnohem důležitější, než kdo je zrovna ministrem.

V září čeká tisíce mladých opravná maturita, a když ji nezvládnou, stát odepíše nijak malou investici do studenta, který si jde stoupnout za prodejní pult. Je to efektivní?

Podle mě je státní maturita přežitek, dítě nostalgie po starých časech. Svět se ovšem radikálně změnil. V současném prostředí státní maturita nevyhovuje a nenaplňuje řadu původních očekávání. Dělá více problémů než užitku a je drahá. Vy jste zmínil neefektivitu pro stát, ale musíme vidět, že státní maturita negativně ovlivňuje i mnohé lidské osudy. →

Daniel Münich (53)

Ekonom, vystudoval České vysoké učení technické, pak přešel na akademickou ekonomii. Zabývá se především výzkumem ekonomie trhu práce a vzdělávání. Učí v doktorském programu amerického stříhu CERGE-EI, podílí se na vedení think-tanku IDEA, byl členem Národní ekonomické rady vlády.

Velká část veřejnosti a politiků se po každém ročníku maturity radostně bije v prsa, kolik studentů zase propadlo a jak se tak zvyšuje kvalita vzdělání pro zbytek absolventů. To je ta nostalgie?

Ano, navíc velmi zkratkovitě uvažování. Představa, že když na úplný konec složitého procesu dáme tvrdé kritérium, zásadně to zlepší úroveň vzdělání. Dlouhé čtyři roky necháte žáka, aby se učil špatně nebo ve špatně fungující škole, a až na konci prasknete bičem. To vyvolává negativní efekty. Ten praskající bič je testování. Testováním umíme zjistit jen malou část z celé intelektuální rozmanitosti, kterou mladí pro měnící se svět budou potřebovat.

Takže státní maturitu zrušit a nechat tyto zkoušky opět školám?

Říkám ano, ale... Státní maturitu není radno rušit bez náhrady. Potřebujeme systém, ve kterém je vzdělávací pokrok žáka sledován průběžně během studia. Je absurdní nechávat vše na samotný konec, na kratičkou zkoušku s úzkým záběrem, ve které hraje roli spousta situačních faktorů. Lepší by bylo středoškolákům sčítat kredity z každého ročníku, podobně jako na vysoké škole, kdy pro úspěšný závěr jich musí nasbírat určitý počet. To by dávalo efektivní zpětnou vazbu, protože si žák, rodiče i učitel už v druháku uvědomí: jestli to takto bude dál, tak školu s maturitou nedoděláš. A když kreditů na konci čtvrtého ročníku opravdu nemá dost, tak si ročník prostě zopakuje.

Rušení státní maturity nicméně nyní není na stole. O čem se ale bavíme, je povinná matematika od roku 2022. Už nyní matematiku nesloží přes tři tisíce těch, kteří si ji vybrali dobrovolně. Po povinném zavedení se asi neúspěšných nedopočítáme.

Bohužel asi ano. A rád bych znovu připomenul, že testováním zjistíme jen malou část žákových znalostí a hlavně dovedností.

Takže vy, který denně s matematikou pracujete, říkáte: od roku 2022 povinnou maturitu z ní nezavádět? Nezavádět.

Vy se na mě díváte, jako bych se ptal, jestli je nebe nahoře a země dole. Ale všem to rozhodně tak zřejmé nepřijde. Většina společnosti i politiků si myslí, že po zavedení povinné maturity z matematiky bude Česko matematickou mocností...

To je ale ta nostalgie kombinovaná s neznalostí, zkratkovitým myšlením a neochotou jiných změn, včetně přidání peněz do školství. Mě na mnohaleté debatě o parametrech státní maturity mrzí, že pak na nic jiného nezbývá čas. Vyskočit z myšlenkové bubliny, racionálně si říct, že tento systém není pro dnešní svět vhodný a vymyslet, vyzkoušet, vyladit a zavést něco jiného. Teď budeme zase roky řešit jen tu maturitní matematiku...

Debatu o platech hodně zaměřila veřejnou pozornost jen na základní a střední školy, a tak se zapomíná na to před tím – mateřské školy – a za tím – vysoké školy.

Platová situace v předškolním vzdělávání je tristní, tam jsou učitelky placeny ještě hůře. Po vypjaté debatě o nároku na umístění dvouletých dětí jsme ve stavu, že reálně se do školek mnohde stále nedostanou ani ty tříleté. U vysokých škol jsou problémy jiného zrna. A když už se tolik bavíme o platech, nemohu vám říct, zda jsou na univerzitách platy vysoké, nebo nízké.

Jak to?

Statistický a daňový systém to neumožňuje zjistit. Akademici často pracují na více fakultách, ve školách a výzkumáckých, nebo dokonce ve firmách. Kolik celkem berou, vědí jen oni sami. Zda je to záměr, nebo neschopnost, to nechci soudit. Ale věrohodná data nejsou. V mezinárodním srovnání veřejných výdajů na vysoké školství nejsme tak strašně dole jako v případě školství regionálního. Chybí ale peníze od soukromého sektoru, firem a studentů.

➤ Máme obrovskou neúspěšnost vysokoškolského studia. Vysoké školství je nejen podfinancované, ale i neefektivní.

Když to přeženu: Lze tedy o vysokém školství vůbec něco zjistit?

To se samozřejmě dá, byť desítky let marně čekáme na veřejný informační systém o studiu na vysokých školách. Ale i bez toho třeba víme, že na české vysoké školy se hlásí velký počet zájemců. Studium si vyzkouší každý druhý mladý. Ale také každé druhé bakalářské studium skončí neúspěšně a studium u nás trvá v průměru velmi dlouho. I proto zůstává podíl lidí ve věku 30 a 35 let s vysokou školou na evropské poměry podprůměrný.

Ted' mi to řekněte česky.

Máme obrovskou neúspěšnost vysokoškolského studia. Lidé to zkouší, opakují, přechází, nedokončují. Stát dlouho platil školám za každou zapsanou duši. Nejenže je vysoké školství podfinancované, ale je i neefektivní. Příliš mnoho lidí studuje zbytečně dlouho na magistra, když by stačil bakalář. Bakalářské studium by ale muselo být profesněji zaměřeno, což často není.

Některé školy jsou ovšem velmi efektivní, třeba vaše CERGE-EI. Váš bývalý kolega v bývalém NERV (Národní ekonomická rada vlády) Michal Mejstřík mi před časem v rozhovoru říkal, že by rád viděl, aby mnohem více lidí z takto dobrých škol šlo se svými expertními znalostmi do politiky. To by mohlo sedět i na vás, ne?

Ministrovat by měli profesionální politici se svými politickými sítěmi, schopnostmi věci politicky prosadit a prezentovat voličům. Akademici by měli do vlády vstupovat výjimečně, třeba do úřednické vlády a za podobně složité situace. Akademik má proti profesionálnímu politikovi minimum komparativních výhod. Politik by ovšem měl naslouchat expertům včetně akademiků, vytvořit si na úřadě kvalitní odborné zázemí. A to se dostáváme k tomu, čemu se v angličtině neříká politics, ale policy. Tedy vytváření plánů, koncepcí, zadávání potřebných výzkumů a využití jejich zjištění. Podle mě jsem v takové roli mnohem užitečnější a schopnější, než bych byl v roli ministra.

Zeptám se jinak. Po Praze se povídá, že jste byl jedním z těch, komu premiér Babiš nabízel ministra školství ve své první vládě. Nevzal jste to. Není vám to líto? Mohl jste ty věci, o kterých se bavíme, už prosazovat.

Líto mi to není ani trochu. Nefungovalo by to nejen kvůli osobě pana premiéra. Já jsem myslím užitečnější jako akademik s přesahem do osvěty ve veřejném prostoru. Koneckonců, jakmile se některá témata v té veřejné debatě

► **Politika patří politikům a myslím si, že třeba současný ministr Robert Plaga to dělá v rámci možností docela dobře.**

zakotví, politici na ně stejně musí reagovat a věci se dají do pohybu. Politika patří politikům a myslím si, že třeba současný ministr Robert Plaga to dělá v rámci možností docela dobře.

Na něj jsem se chtěl zeptat. Nejdříve to vypadalo, že bude ve vládě spíš do počtu bez větší podpory, ale on si pozici vybuďoval a snad ho přijala i odborná veřejnost.

Podle mě je to člověk na svém místě. Měl by dostat větší slovo ve vládě a vybudovat silnější odborné zázemí pro školství a vědu. V tomto resortu je těžké se udržet nad hladinou a plavat. Tlaky jsou ze všech stran, mnohdy absurdní, vedeny třeba nostalgii jako u maturit. Nedávno zase ze strany hejtmanů volajících po zavedení cut-off score (pevná hranice nepřijetí na střední školu) v přijímacích.

Takže politika zatím ne, respektive stále u vás končí v zastupitelstvu středočeské Řeže?

Na obecní úrovni je to jiná politika. Je to ale extrémně zajímavá zkušenost. Kolik toho musí i malá obec zajistit - včetně tak náročné agendy jako provozování školy a školky. A že těch malých obcí u nás máme početně hodně. Pro mě jako akademika, který se zabývá ekonomikou školství, je velmi poučné sledovat, jak se všechny tlaky a problémy, jako je nedostatek učitelů, kvalitních ředitelů, složitost demografického předvídaní a financování stavby školy a školek, vyjevují na té nejnižší úrovni.

Výše v politice jít nechci. U akademiků je to jako u vás novinářů - jakmile si jednou člověk zadá s velkou politikou, návrat zpět je velmi těžký. Lidé pak již neuvěří, že vaše odborné texty nemají ideologické či politické podhoubí. Jako mladší jsem měl pocit, že ve vysoké politice se to všechno vaří a o všem rozhoduje. Zkušenost mě přesvědčila, že důležitější je osvěta, informovanost a chápání složitějších souvislostí širší veřejností. Změnit povědomí širší veřejnosti sice trvá déle, ale bez toho se dobrá politika v zemi bude dělat těžko.